

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Per Skog

Kommunstyrelsen

Yttrande över önskemål om väktare vid kommunfullmäktiges sammanträden

Det har kommit ett önskemål från Eva Stenberg och Emil Andersson om att införa väktare på kommunfullmäktiges sammanträden för att öka säkerheten i förebyggande syfte. De jämför detta med den ökade säkerheten i kommunhuset.

Syftet med öppna sammanträden är att slå vakt om informationsfriheten för allmänheten att inhämta och motta upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden inför beslut.

Det finns alltid en konflikt mellan det öppna samhället och kraven på säkerhet. En begränsning av rättigheten att närvara på mötet får aldrig sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen.

Väktare och andra säkerhetskontroller är ofta förknippad med ett visst obehag som kan påverka eller hindra den som vill ta del av ett offentligt sammanträde, vilket betraktas som ett ingrepp i den grundlagsfästa informationsfriheten.

Signalvärdet med att ha öppna sammanträden utan väktare är att vi slår fast om vårt öppna samhälle och att vi inte visar rädsla för de mörka krafter som finns i omvärlden.

Salas kommunfullmäktige har två gånger tidigare använt sig av väktare under öppna sammanträden. I båda fallen har ordförande, som är ansvarig för säkerheten, tagit beslut om väktare då mötet hade ett känsligt ärende på agendan.

Säkerheten i kommunhuset har inte förstärks utan har aktualiserats efter en viss förslappning av fastställda rutiner. Skillnaden mellan kommunfullmäktiges sammanträden och kommunhuset är att tjänstemännen hanterar handlingar som ligger under sekretess och det är olämpligt att allmänheten får gå fritt i lokalerna.

Jag har sammanställt i en skrivelse om vad som gäller för bevakade öppna sammanträden som bifogas. Vidare har jag tagit fram riktlinjer för hur en bevakning ska ske när den är aktuell som också bifogas.

MEDBORGARKONTORET

Per Skog
säkerhetssamordnare

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Informationsenheten
Per Skog

SKRIVELSE

Förutsättningar för bevakade öppna sammanträden

Bevakade öppna sammanträden styrs av flera olika lagstiftningar.

POLISLAGEN

Polislagens § 13 ger polis eller ordningsvakter befogenhet att ingripa mot den som stör den allmänna ordningen, dvs. att avvisa, avlägsna eller omhänderta ordningsstöraren och att omhänderta berusade personer enligt LOB.

LAG OM SÄKERHETSKONTROLL

Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting, är en ny lag. Enligt lagen får besökare till öppna sammanträden kroppsvisiteras i syfte att eftersöka vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet, eller för omfattande förstörelse av egendom. Visitationen ska i första hand ske med metalldetektor utanpå kläder eller vid misstanke kan manuell kroppsbesiktning göras.

Besökare till öppna sammanträden får inte identitetskontrolleras utan de ska fritt kunna komma in och lyssna på sammanträdet. Lag om säkerhetskontroll ger endast möjlighet att kontrollera besökares identitet efter att brott konstaterats.

KOMMUNALLAGEN

Fullmäktigesammanträden är enligt 5 kap. 38 § kommunallagen (1991:900), förkortad KL, som huvudregel offentliga. Regleringen gör att det inte är möjligt att hålla fullmäktigesammanträden inom stängda dörrar annat än vid överläggningen i ett visst ärende. Detta gäller även andra nämnder och organ i kommunen som genomför sammanträden och utövar beslutsfattande offentligt, dvs. i närvaro av allmänheten. Detta är en del av förhandlingsoffentligheten.

Fullmäktigeberedningar

Om fullmäktige inrättar fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden ska dessa som huvudregel hålla sina sammanträden inom stängda dörrar. En beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det (3 kap. 7 § KL).

Kommunstyrelsens förvaltning

Myndighetsutövning

Enligt 6 kap. 19 a § KL ska en nämnds sammanträden alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

GRUNDLÄGGANDE FRI- OCH RÄTTIGHETERNA

I 2 kap. regeringsformen (RF) regleras de grundläggande fri- och rättigheterna. Kapitlet inleds med vad som brukar benämnas opinionsfriheterna (1–3 §§), till vilka informationsfriheten räknas. Med informationsfrihet avses enligt 1 § 2 frihet att inhämta och motta upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Informationsfriheten ger därmed uttryck åt offentlighetsprincipen och kan också sägas utgöra en spegelbild av den för en demokrati så fundamentala yttrandefriheten (1 § 1). Ett sätt att utöva sin informationsfrihet är att närvara vid beslutande församlingars sammanträden. Enskildas möjlighet att göra det utgör en grundläggande princip i ett demokratiskt statsskick.

Kroppsvisitation

Opinionsfriheterna följs av de s.k. kroppsliga fri- och rättigheterna (4–8 §§), vilka i stor utsträckning anses fungera som skydd för de förstnämnda. Enligt 6 § åtnjuter varje medborgare skydd mot påtvingat kroppsligt ingrepp, liksom mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång. Med kroppsvisitation menas undersökning av en persons kläder eller av det som någon bär med sig, t.ex. en handväska. 28 kap. 11 § Rättegångsbalken reglerar när man får göra en kroppsvisitation.

Proportionalitetsprincipen

Såväl skyddet mot kroppsvisitation såsom informationsfriheten får emellertid i viss utsträckning begränsas genom lag, för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle (2 kap. 21 § RF). Denna s.k. proportionalitetsprincip innebär att varje begränsning som anses nödvändig, måste utformas på ett sådant sätt att den innebär ett så litet ingrepp i medborgarnas fri- och rättigheter som möjligt. En sådan begränsning får vidare aldrig sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar.

Dignitet på fullmäktigemöten

Offentliga sammanträden i kommuner är enligt regeringens mening av en sådan dignitet att de på motsvarande sätt som domstolarnas och riksdagens sessioner naturligen bör kunna bevakas av ordningsvakter. Det är viktigt att slå vakt om de lokala demokratiska institutionernas möjligheter att fungera och därför att möjliggöra att offentliga sammanträden kan genomföras under trygga förhållanden.

Till säkerhetskontrollens nackdelar hör att den för enskilda ofta är förknippad med ett visst besvär och för somliga även med obehag. Åtgärder som hindrar eller försvårar för den som vill ta del av t.ex. ett offentligt sammanträde innebär också ett visst ingrepp i den grundlagsfästa informationsfriheten.

Kommunstyrelsens förvaltning

Det är förstås inte heller önskvärt om det skulle förekomma att sammanträden som får vara offentliga, i avsaknad av möjlighet till säkerhetskontroll, av säkerhetsskäl hålls inom stängda dörrar. Även allmänheten har ett beaktansvärt intresse av att under trygga förhållanden bevista offentliga sammanträden för att på så sätt utnyttja sin rätt till informationsfrihet, även när sådana sammanträden riskerar att bli föremål för aggressioner och våld.

Införande av säkerhetskontroller

Säkerhetskontroll ska inte användas rutinartat utan endast när det föreligger en faktisk hotbild. Behov av säkerhetskontroll kan därför vara aktuellt vid ett fåtal sammanträden.

Ett beslut om säkerhetskontroll ska innehålla uppgift om vilket sammanträde som beslutet avser och i vilka lokaler som omfattas av beslutet. Det sistnämnda är till för allmänheten eftersom en vägran att underkasta sig säkerhetskontroll föranleder ett tillfälligt tillträdesförbud för denne och medför att denne ska avvisas eller avlägsnas. Beslutet ska vara skriftligt och det ska tydligt framgå var gränserna för kontrollen är. Ledamöter, tjänstemän och sekreterare som måste vara med på mötet undantas från säkerhetskontroll. Dessutom får ordförande besluta att andra t.ex. journalister undantas från en säkerhetskontroll.

Offentlighetsprincipen innebära en rätt för alla att närvara vid offentliga sammanträden utan att behöva vare sig utsättas för identitetskontroll, uppge sitt namn eller förklara varför han eller hon önskar närvara. De personer som kan tvingas att identifiera sig är de som är kallade till sammanträdet och ska vara undantagna från säkerhetskontrollen. Paradoxen är att de som uppger sig vara undantagna från säkerhetskontroll måste underkasta sig kontroll av sin identitet för att kunna närvara vid mötet.

BESLUT OM ORDNINGEN

Ordningshållning

Det ankommer på ordföranden att ansvara för ordningen under sammanträdet. Enligt 5 kap. 39 § KL har fullmäktiges ordförande rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Bestämmelsen gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Kan inte ordningen upprätthållas får polis eller ordningsvakt kallas in.

Uppstår det under sammanträdet sådan oordning att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsättas, får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista utväg upplösas.

Ordningshållning med ordningsvakt enligt Polislag

För att upprätthålla ordningen utan säkerhetskontroll på våra möten, får inte ordningsvakt kontrollera ledamöter eller besökare utan bara agera när ordningen störs. Ordningsvakt får inte hindra någon att komma in i lokalen om denne uppger

Kommunstyrelsens förvaltning

att de vill närvara på sammanträdet. Ordningsvakt får inte ens placeras så att denne kan upplevas som en kontroll eller spärr för att kunna närvara på sammanträdet.

Behov av säkerhetskontroll enligt ny lag

För säkerhetskontroll krävs att det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Det räcker således inte att endast mera allmänna ordningsstörningar såsom ljudliga protester eller demonstrationer med exempelvis banderoller och flygblad kan förutses.

Finns behov till säkerhetskontroll så kan identitetskontroll göras på alla som inte ska underkastas kroppsvisitation innan de går in i sammanträdessalen, såsom ledamöter, ajournerande tjänstemän och de personer som ordförande undantar. Sistnämnda kan vara journalister.

Övriga kommer in utan identitetskontroll men underkastas säkerhetskontroll. Därefter övergår ordningsvaktens arbete till att bevaka området som är beslutad att omfattas av säkerhetskontroll så ingen kan komma in utan kontroll. Omfattas området även lokal/trapphus utanför sammanträdessalen ska ordningsvakt bevaka detta område.

SÄKER LOKAL

Vid ett tidigare tillfälle inventerade polisen och kommunen alla dåvarande sammanträdeslokaler beträffande säkerheten. Principen gäller fortfarande och en säker och tillgänglig lokal ska:

- ha utrymningsväg i närheten av podiet så podiet kan lämna salen utan att passera öppna ytan i salen. Utrymning ska ske i dörr bakom podiet med möjlighet att lämna byggnaden utan att passera entrén.
- mötesdeltagarna ha möjlighet att se och bedöma den som kommer in i salen. Ingång till salen från sidan är bäst.
- mötesdeltagare ha kontroll/överblick över entré och ingång som är öppnad för allmänhet
- vara anpassad för rörelsehindrade att komma till sammanträdet utan att vara beroende av hjälp. Behövs hiss så ska den vara olåst liksom alla möjligheter att ta sig till och från hissen.

Förutom dessa punkter ska lokalen ha bra akustik, teknisk utrustning, bra möblemang, möjlighet att hantera viss förtäring och lätt åtkomlig för allmänheten. Det är med andra ord en komplex fråga vilken lokal som passar för sammanträden.

Per Skog
Säkerhetsansvarig

Sara Nässing

Från: Jill Roos
Skickat: den 3 november 2015 11:45
Till: Kommun Info
Kopia: Eva Stenberg
Ämne: VB: Väktare

Diarieför denna skrivelse, tack.

Skrivelsen har behandlats/besvarats av kommunfullmäktiges ordförande vid kommunfullmäktiges sammanträde den 26 oktober – skriv in detta i diariet tack.

Vänligen

Jill Roos
Kommunsekreterare
Kommunstyrelsens förvaltning

Telefon direkt: 47 052

Från: Eva Stenberg
Skickat: den 3 november 2015 10:42
Till: Jill Roos
Kopia: Emil Andersson; Emil Andersson
Ämne: Väktare

Hej!

Nu är det dags att slå fast att ha höjd säkerhet på Kommunfullmäktige oavsett om en sekundär hotbild finns eller inte, därför ser vi att en väktare skall finnas på plats på varje Kommunfullmäktigesammanträde.
Bättre att förebygga.

Vi vill med denna skrivelse att ni beaktar vårt önskemål med en väktare på plats på Kommunfullmäktigesammanträdena.

Mvh
Eva Stenberg (S)
Gruppledare
Kommunfullmäktige

Emil Andersson (S)
2:e vice ordförande
Kommunfullmäktige